

**BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
AGENCIJA ZA BANKARSTVO FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE**

I N F O R M A C I J A

O SEKTORU LEASINGA U FEDERACIJI BOSNE I HERCEGOVINE

30. lipnja 2011.

Sarajevo, kolovoz 2011.

1. UVOD.....	3
2. UČESNICI NA TRŽIŠTU	5
2.1. Broj leasing društava	5
2.2. Vlasnička struktura.....	5
2.3. Broj zaposlenih u leasing društvima	5
3. STRUKTURA BILANCE STANJA	6
3.1. Struktura aktive	6
3.2. Kvaliteta aktive	7
3.3. Izvanbilančna evidencija – otpisana potraživanja	10
3.5. Tržišno učešće prema finansijskom volumenu i broju ugovora.....	11
3.6. Struktura pasive.....	12
4. FINANCIJSKI REZULTAT POSLOVANJA.....	13
5. PONDERIRANE NOMINALNE I EFEKTIVNE KAMATNE STOPE	14
6. ZAKLJUČCI I PREPORUKE.....	15
7. PRILOZI.....	17
Prilog 1. Osnovni podaci o leasing društvima.....	17
Prilog 2. Pregled vlasničke strukture leasing društava	18
Prilog 3. Pregled rezervi za zajmove leasing društava sa 30.6.2011.	19
Prilog 4. Pregled rezervi za FL leasing društava sa 30.06.2011.	19
Prilog 5. Konsolidirana bilanca stanja	20
Prilog 6. Konsolidirani račun dobiti i gubitka	21
Prilog 7. Rangiranje bilančne sume.....	22

1. UVOD

Agencija za bankarstvo Federacije BiH (u daljnjem tekstu: Agencija) kao regulatorna institucija koja obavlja superviziju (nadzor) leasing društava, sačinila je Informaciju o sektoru leasinga u Federaciji BiH za prvo polugodište na temelju analiza izvješća o poslovanju koje leasing društva dostavljaju Agenciji na kvartalnoj osnovi (posredni – off site nadzor poslovanja) i podacima kojima raspolaže konstatiranim u kontrolama na licu mjesta (neposredni - on site nadzor poslovanja).

Poslovanje leasing društava u Federaciji BiH je regulirano Zakonom o leasingu koji je stupio na snagu 3. siječnja 2009. („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine” broj: 85/08 i 39/09). Zakonom su definirani uvjeti za osnivanje, poslovanje i prestanak rada leasing društava, prava i obveze subjekata u poslovima leasinga, upravljanje rizicima, financijsko izvješćivanje i nadzor nad poslovanjem leasing društava.

Od dana stupanja na snagu Zakona o leasingu svih osam leasing društava, koliko ih se obratilo za zahtjevom za izdavanje dozvole za obavljanje poslova leasinga, tijekom prvog kvartala 2010. godine završilo je postupak usklađivanja sa Zakonom o leasingu, te je Agencija izdala rješenja o odobrenju za obavljanje poslova leasinga.

Nadzor nad leasing društvima je uspostavljen nakon izdavanja licencije za rad leasing društvima s ciljem stalnog praćenja poslovanja i financijskog stanja svakog pojedinačnog leasing društva i sektora leasinga u Federacije BiH u cjelini, utvrđivanjem usklađenosti poslovanja leasing društava s važećim propisima te analiziranjem i provjerama financijskih izvješća leasing društava.

Negativni efekti globalne ekonomske i financijske krize su krajem 2008. godine zaustavili ekspanziju rasta leasing društava, koja je doživjela svoj vrhunac u razdoblju od 2006. do 2008. godine.

Posrednim nadzorom u prvom polugodištu 2011. godine konstatirano je da je došlo do značajnog porasta iznosa financiranja i broja novozaključenih ugovora financijskog i operativnog leasinga u odnosu na prvo polugodište 2010. godine.

Bilančna suma sektora leasinga na dan 30.6.2011. iznosila je 1.061 milijuna KM, što je za 4,21% ili za 46.712 tisuća KM manje u odnosu na 31.12.2010. i 1,85% ili 19.983 tisuća KM manje u odnosu na 31.03.2011. godine.

Zbirni podaci svih leasing društava za period 01.01.-30.06.2011. godine pokazuju da leasing društva u Federaciji BiH poslovanje nastavljaju s trendom rasta. Ukoliko se usporede pojedinačne bilančne sume leasing društava sa 31.12.2010., dolazi se do zaključka da su bilančne sume kod šest društava veće za 16.417 tisuća KM, dok je kod dva društva evidentiran pad bilančne sume u iznosu od 63.130 tisuća KM (od navedenog iznosa 98% ili 61.899 tisuća KM se odnosi na smanjenje aktive jednog leasing društva). Pored navedenog, evidentno je značajno smanjenje troškova rezervi za kreditne gubitke u odnosu na isto razdoblje prethodne godine, što ukazuje na činjenicu da su leasing društva u prethodnoj godini formirala adekvatnu razinu rezervi za gubitke. Ukupan volumen financiranja je veći za 30% u odnosu na isto razdoblje 2010. godine.

Ukupan gubitak sektora leasinga u prvom polugodištu 2011. godine je iznosio 32.031 tisuća KM i premašio je iznos temeljnog kapitala leasing društava, te je ukupan kapital sektora na

dan 30.6.2011. bio negativan, u iznosu od 43.480 tisuća KM. Dva leasing društva su iskazala negativan finansijski rezultat, od kojih je društvo kojem je oduzeta dozvola za obavljanje poslova leasinga poslovalo s gubitkom većim od iznosa kapitala.

Neophodno je napomenuti da lošu finansijsku sliku ukupnog sektora generira finansijski položaj jednog leasing društva (Hypo Alpe Adria Leasing d.o.o. Sarajevo,) kojem je 23.6.2011. Rješenjem Agencije oduzeta dozvola za obavljanje poslova leasinga. Rješenje o oduzimanju dozvole je, sukladno odredbama Zakona o likvidacijskom postupku ("Službene novine Federacije BiH", broj: 29/03), dostavljeno Općinskom sudu u Sarajevu. Spomenuto društvo je, promatrano u kumulativu sektora, uzrokovalo gubitak veći od iznosa kapitala (što je još izraženije ukoliko se društvo pojedinačno promatra). Navedeno Društvo će ostati pod nadzorom Agencije sve do trenutka dok nadležni sud ne definira status istog. Društvo je poduzelo aktivnosti na preregistraciji (izmjena naziva društva i šifri djelatnosti).

Ukoliko se bilančne pozicije navedenog društva isključe iz kumulativa, preostali dio sektora leasinga dobiva znatno drukčiju sliku (ukupna aktiva 756.676 tisuća KM, ukupni kapital 57.003 tisuća KM, neto dobit 2.948 tisuća KM, ukupno otpisana potraživanja 27.168 tisuća KM).

Neposredni nadzor nad poslovanjem leasing društva provode ovlaštene osobe Agencije sveobuhvatnim i ciljanim kontrolama - pregledom poslovanja na licu mjesta. Kontroliranim leasing društvima nakon konačnosti zapisnika izdaju se nalozi za otklanjanje utvrđenih nezakonitosti i nepravilnosti u cilju unapređenja poslovanja leasing društava, njihove zakonitosti, profitabilnosti, solventnosti i sigurnosti u poslovanju.

Nepravilnosti utvrđene neposrednim nadzorom u razdoblju do 30.6.2011. odnosile su se uglavnom na nepridržavanje odredbi Zakona o leasingu i na temelju istog donesenih propisa, neadekvatne politike i procedure kojima se definiraju osnovni rizici u poslovanju leasing društva (kreditni rizik, likvidnosti, operativni, tržišni, rizik koncentracije i drugi) i način upravljanja rizicima, neadekvatno postojanje i djelovanja sustava internih kontrola i interne revizije, neadekvatno izvješćivanje Agenciji, nepoštivanje Odluke o minimalnoj visini i načinu formiranja, upravljanja i održavanja rezervi za gubitke i upravljanje rizicima leasing društava, pogrešna klasifikacija ugovora o leasingu, nepridržavanje odredbi Zakona o računovodstvu i reviziji u FBiH i Međunarodnih računovodstvenih standarda, poslovne aktivnosti koje nisu sukladne odredbama članka 5. i 7. Zakona o leasingu, nerealno reprogramirani i restrukturirani ugovori isključivo s ciljem smanjenja troška rezervi za gubitke u izvještajnom razdoblju bez adekvatne i realne osnove za prolongiranje obveza ili perioda otplate, pogrešna dostava podataka u Centralni registar kredita.

Shodno činjenici da je leasing društvo kojem je oduzeta dozvola za obavljanje poslova leasinga obavljalo poslovne aktivnosti do 23.6.2011., svi kumulativni pokazatelji iskazani u Informaciji su kreirani uključujući i navedeno leasing društvo, ukoliko nije drukčije naznačeno.

Podaci u Informaciji o finansijskom volumenu po operativnom leasingu i broju ugovora finansijskog i operativnog leasinga su preuzeti od Udruge društava za leasing u Bosni i Hercegovini.

2. SUDIONICI NA TRŽIŠTU

2.1. Broj leasing društava

Na dan 30.6.2011. u Federaciji BiH je došlo do promjene broja leasing društva koja imaju dozvolu za obavljanje poslova leasinga u odnosu na prethodna razdoblja. Ukupno 7 leasing društava registriranih u Federaciji BiH obavlja poslovne aktivnosti u 28 podružnica od kojih se 23 podružnice nalaze u Federaciji BiH i 5 u Republici Srpskoj. Dozvolu za obavljanje poslova leasinga posjeduju sljedeća leasing društva:

1. ASA Aleasing d.o.o. Sarajevo,
2. Euroleasing d.d. Mostar,
3. NLB Leasing d.o.o. Sarajevo,
4. Raiffeisen Leasing d.o.o. Sarajevo,
5. S-Leasing d.o.o. Sarajevo,
6. UniCredit Leasing d.o.o. Sarajevo i
7. VB Leasing d.o.o. Sarajevo.

Društvo kojem je oduzeta dozvola za obavljanje poslova leasinga je do trenutka oduzimanja dozvole imalo 7 podružnica, od čega 5 u Federaciji i dvije podružnice u RS-u.

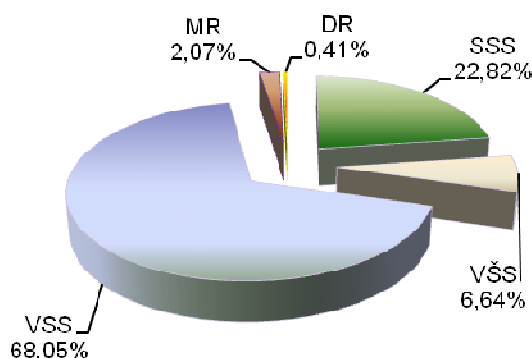
2.2. Vlasnička struktura

Od ukupno sedam leasing društava, dva leasing društva se nalaze u 100% vlasništvu nerezidentnih matičnih kuća, dok se četiri leasing društva nalaze u većinskom vlasništvu svojih nerezidentnih matičnih kuća i/ili domaćih banaka osnovanih stranim kapitalom. Jedno leasing društvo se nalazi u većinskom vlasništvu rezidenta.

2.3. Broj zaposlenih u leasing društvima

U sektoru leasinga ukupan broj zaposlenih na dan 30.6.2011. iznosio je 241, što je za 2% više u odnosu na prethodni kvartal. Treba napomenuti da su, pored navedenog broja zaposlenih, u leasing društvima angažirana još 23 radnika putem studentskog servisa i preko organizacija koje posreduju u zapošljavanju.

Grafikon 1. Kvalifikacijska struktura u sektoru leasinga

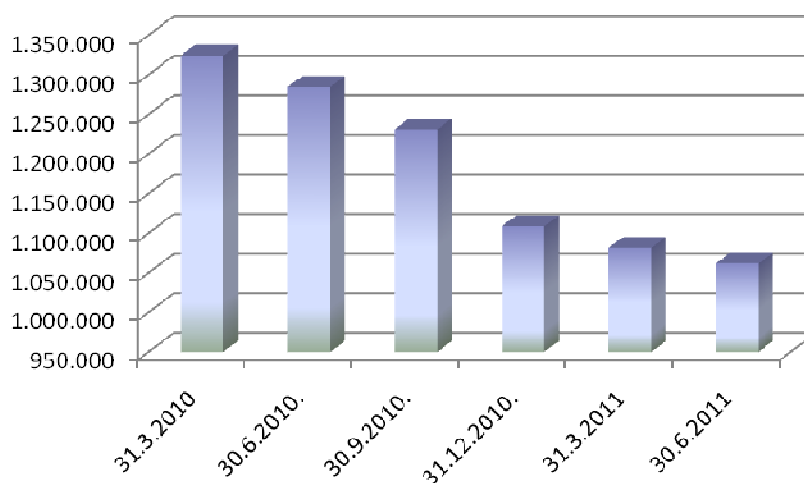
Efikasnost zaposlenih prilikom ocjene performansi leasing društva mjeri se putem omjera aktive i broja zaposlenih (aktiva po zaposlenom). Na dan 30.6.2011. na razini sektora leasinga na svakog zaposlenog se odnosi 4.405 tisuća KM aktive (31.12.2010. – 4.545 tisuća KM po zaposlenom). Istodobno, na dan 30.6.2011., u sektoru mikrokreditnih organizacija i fondacija ovaj pokazatelj je iznosio 360 tisuća KM aktive po zaposlenom, a u sektoru bankarstva 2 milijuna KM po zaposlenom.

3. STRUKTURA BILANCE STANJA

3.1. Struktura aktive

Ukupna bilančna suma leasing društava u Federaciji BiH na dan 30.6.2011. je iznosila 1.061.677 tisuća KM, što je za 19.983 tisuća KM ili 1,85% manje u odnosu na 31.3.2011. Na tri najveća leasing društva (promatrano po veličini aktive) odnosi se 67,68% ukupne aktive leasing društava. Pojedinačno promatrano, 5 leasing društava su imala porast bilančne sume u odnosu na 31.3.2011.

Grafikon 2. Konsolidirana aktiva sektora leasinga (u 000 KM)

U strukturi ukupne aktive leasing društava najznačajnije učešće su imala neto potraživanja po osnovi financijskog leasinga koja iznose 546.407 tisuća KM, što predstavlja 51% aktive sektora leasinga.

Neto potraživanja po osnovi zajma (29% od ukupne aktive) na dan 30.6.2011., iznosila su 306.961 tisuća KM. Od spomenutog iznosa potraživanja po osnovi zajma, 59% potraživanja se odnosi na portfelj jednog društva. U usporedbi s prethodnim kvartalom kada su neto potraživanja po osnovi zajma iznosila 347.309 tisuća KM, došlo je do smanjenja od 11,62% što je posljedica formiranja novih otpisa potraživanja po osnovi zajma i otplate postojećih potraživanja.

Od ukupnog iznosa potraživanja po osnovi zajma na dan 30.06.2011., 82.965 tisuća KM ili 27% se odnosi na potraživanja leasing društava od supsidijarnih osoba po osnovi odobrenih zajmova. Dva leasing društva su u prethodnom razdoblju poslovanja (prije stupanja Zakona o leasingu) odobravalu zajmove supsidijarnim osobama.

U strukturi ukupne aktive, zajmovi će ostati u bilancama leasing društava dok ne isteknu rokovi na koje su odobreni.

U strukturi neto vrijednosti sredstava financiranih putem operativnog leasinga na dan 30.06.2011. promatrano pojedinačno, samo dva leasing društva su imala porast neto vrijednosti sredstava u iznosu od 2.946 tisuća KM u odnosu na prethodno izvještajno razdoblje. Kumulativni pokazatelji neto vrijednosti operativnog leasinga su u padu u usporedbi s prethodna dva izvještajna razdoblja.

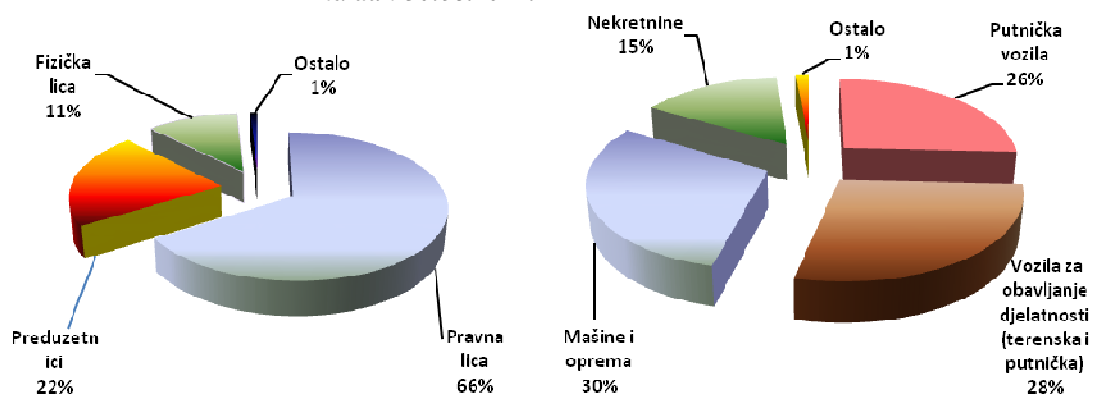
U Tablici 1. Informacije prikazani su podaci neto bilančnih pozicija aktive po izvještajnim razdobljima.

Tablica 1. Struktura neto bilančnih pozicija aktive po izvještajnim razdobljima
(000 KM)

Bilančne pozicije	31.12.2010	% učešće u aktivi	30.6.2011	% učešće u aktivi	30.06.2011 / 31.12.2010
Financijski leasing	541.367	49%	546.407	51%	0,93%
Operativni leasing	76.651	7%	73.717	7%	-3,83%
Zajam	368.178	33%	306.961	29%	-16,63%
Ostala aktiva	122.193	11%	134.592	13%	10,15%
Ukupna aktiva	1.108.389	100%	1.061.677	100%	-4,21%

U strukturi potraživanja prema korisniku leasinga i predmetu leasinga nije bilo značajnijih promjena u odnosu na prethodna izvještajna razdoblja.

Grafikon 3. Struktura financijskog leasinga prema predmetu i korisniku leasinga na dan 30.06.2011.

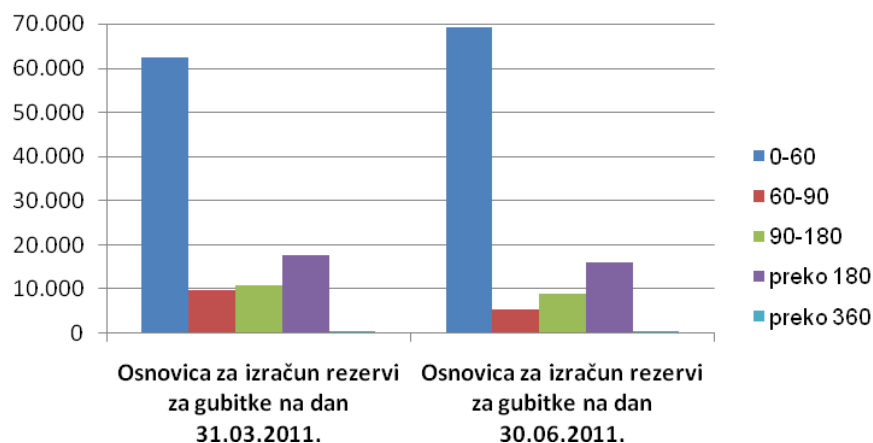
U strukturi bilančne sume financijskog sektora koji nadzire Agencija, na sektor leasinga odnosi se 6,35%, na bankarski sektor odnosi se 90,47 % i 3,18 % bilančne sume se odnosi na mikrokreditni sektor.

3.2. Kvaliteta aktive

Sukladno izvješćima leasing društava, rezerve za gubitke po financijskom leasingu na dan 30.06.2011. iskazane su u iznosu od 22.481 tisuća KM, što predstavlja povećanje za 15,23% ili 2.971 tisuća KM u odnosu na 31.12.2010. U usporedbi s prethodnim kvartalom, rezerve za gubitke po financijskom leasingu su smanjene za 11%.

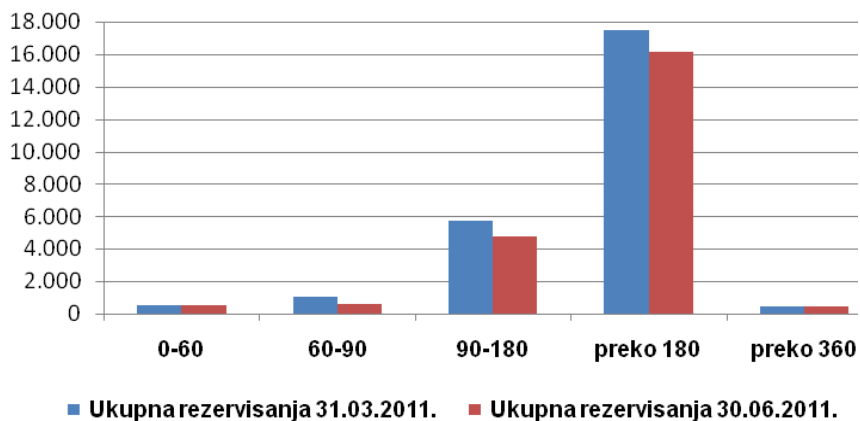
Ukupno iskazana osnovica za izračun rezervi za kreditne gubitke po financijskom leasingu na 30.06.2011. je iznosila 100.201 tisuća KM i na skoro istoj je razini kao stanje na dan 31.03.2011. U strukturi ukupne osnovice za izračun rezervi za financijski leasing na dan 30.06.2011., evidentno je povećanje osnovice za izračun rezerviranja u kategoriji 0-60 dana za 11% ili 6.836 tisuća KM u usporedbi sa stanjem iz prethodnog izvještajnog razdoblja, dok je u ostalim kategorijama kašnjenja iskazano smanjenje osnovice.

Grafikon 4. Struktura osnovice za izračun rezervi za kreditne gubitke po financijskom leasingu na dan 31.03. i 30.06.2011. – usporedni pregled (000 KM)

Navedeno ukazuje na činjenicu da su aktivnosti leasing društava na naplati dospjelih nenaplaćenih potraživanja značajno unaprijeđene u odnosu na prethodna razdoblja, što je doprinijelo povećanju financijske discipline korisnika leasing usluga. Pored navedenog, neposrednim nadzorom konstatirano je da su leasing društva radila reprogramme i restrukturiranje postojećih ugovora financijskog leasinga, što je također značajno utjecalo na smanjenje broja dana kašnjenja po pojedinim potraživanjima. Ocjena realnosti i objektivnosti navedenih reprograma tijekom kontrole je od strane zaposlenika Agencije uglavnom okarakterizirana kao opravdana aktivnost, ali će se stvarni efekt istih moći ocijeniti tek u narednim izvještajnim razdobljima.

Grafikon 5. Struktura rezervi za gubitke po financijskom leasingu po kategorijama kašnjenja na dan 31.03. i 30.06.2011. – usporedni pregled (000 KM)

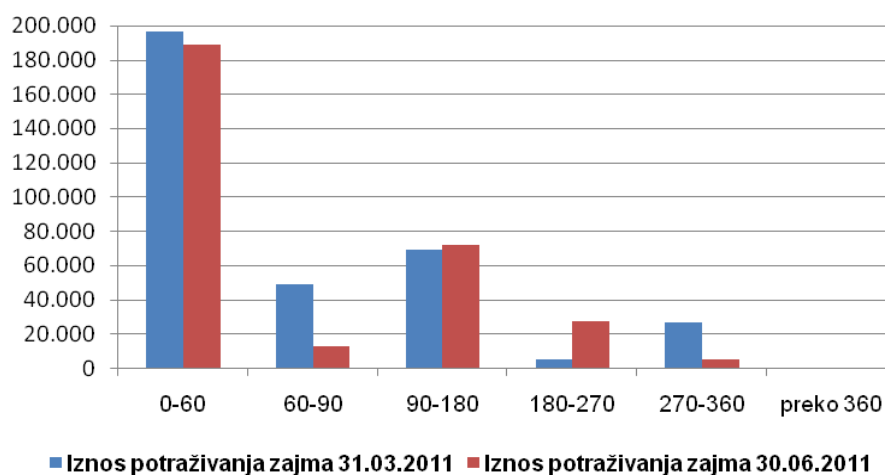
Potraživanja po osnovi zajma na dan 30.06.2011. su iznosila 306.961 tisuća KM, što predstavlja smanjenje od 12% ili 40.348 tisuća KM u odnosu na prethodni kvartal.

Rezerve za zajmove-kredite na dan 30.06.2011. su iznosile 18.948 tisuća KM i smanjene su za 23% (5.633 tisuća KM) u odnosu na 31.03.2011.

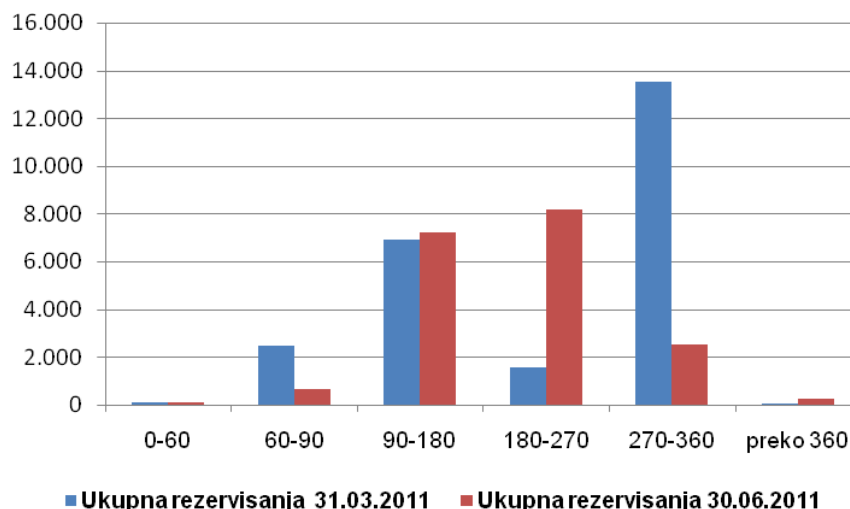
Razlog značajnog smanjenja ukupnih potraživanja i rezervi za gubitke po zajmu-kreditu na 30.06.2011. u odnosu na prethodni kvartal su otpisi nenaplaćenih potraživanja.

Analizom kumulativne strukture potraživanja po zajmu na 30.6.2011. i usporedbom s prethodnim izvještajnim razdobljem može se konstatirati značajan porast potraživanja od čijeg je dospijeća proteklo 180-270 dana, što će zasigurno uzrokovati dodatne otpise potraživanja do kraja tekuće poslovne godine, kao i veći iznos rezervacija u narednim izvještajnim razdobljima. Analizom pojedinačne strukture potraživanja po osnovi zajma po leasing društvima konstatirano je da u strukturi potraživanja od čijeg je dospijeća proteklo više od 60 dana, 97% potraživanja i formiranih rezerviranja po navedenim kategorijama se odnosi na leasing društvo kojem je oduzeta dozvola za obavljanje poslova leasinga. Navedeno ukazuje na neadekvatne kreditne politike i sustave naplate potraživanja u navedenom društvu koje su i uzrokovale loše financijske rezultate istog.

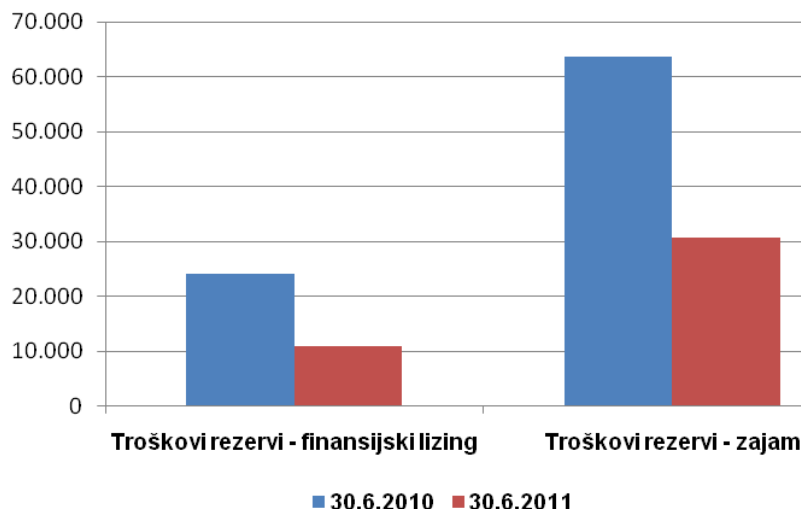
Grafikon 6. Struktura potraživanja po danima kašnjenja po osnovu zajma na dan 31.03. i 30.06.2011. – usporedni pregled (000 KM)

Grafikon 7. Struktura rezervi za gubitke po osnovu zajma po danima kašnjenja na dan 31.03. i 30.06.2011. – usporedni pregled (000 KM)

Grafikon 8. Troškovi rezervi za gubitke za finansijski leasing i zajam (u 000 KM)

3.3. Izvanbilančna evidencija – otpisana potraživanja

Ukupno otpisana potraživanja (izvanbilančna evidencija) na dan 30.06.2011. iznosila su 188.355 tisuća KM. Od navedenog iznosa, 86% se odnosi na otpisana potraživanja leasing društva kojem je oduzeta dozvola za obavljanje poslova leasinga. U strukturi otpisa dominiraju otpisi po osnovi zajma.

Otpisana potraživanja tijekom 2011. godine iznose 36.828 tisuća KM. U strukturi navedenih otpisa ponovno dominira jedno leasing društvo sa 85% od novoformiranih otpisanih potraživanja. U Tablici 2. prikazana je struktura otpisanih potraživanja leasing društava.

Tablica 2. Usporedni pregled strukture otpisanih potraživanja (000 KM)

IZVANBILANČNA EVIDENCIJA	31.12.2010	30.6.2011
Otpisana potraživanja (početno stanje)	4.508	158.227
novi otpis (+)	153.826	36.828
naplata (-)	107	6.700
trajni otpis (-)	-	-
Otpisana potraživanja (krajnje stanje)	158.227	188.355

3.4. Struktura plasmana prema predmetu i vrsti leasinga

Iznos financiranja putem leasinga (novi plasmani po finansijskom i operativnom leasingu) u drugom kvartalu 2011. godine iznosio je 77.889 tisuća KM i odnosi se na 1.992 aktivirana ugovora, što predstavlja povećanje od 33,85% po iznosu financiranja i 31,48% po broju ugovora u odnosu na drugi kvartal 2010. godine.

U usporedbi s prvim kvartalom 2011. godine, iznos financiranja u drugom kvartalu 2011. godine je veći za 27%.

Polugodišnji kumulativ novih plasmana u 2011. godini je iznosio 140.102 tisuća KM i za 30% je veći u odnosu na isto razdoblje prethodne godine. Struktura po predmetu leasinga i vrsti ugovora je iskazana u Tablici 3.

Tablica 3. Struktura iznosa financiranja po predmetu leasinga za prvo polugodište 2010. i 2011. godine

(000 KM)

	1.1.-30.6.2010			1.1.-30.6.2011		
	Financijski leasing	Operativni leasing	UKUPNO	Financijski leasing	Operativni leasing	UKUPNO
Vozila	59.596	6.728	66.324	88.106	10.765	98.871
Oprema	21.401	33	21.434	31.888	505	32.393
Nekretnine	10.683	0	10.683	8.838	0	8.838
UKUPNO	91.680	6.761	98.441	128.832	11.270	140.102

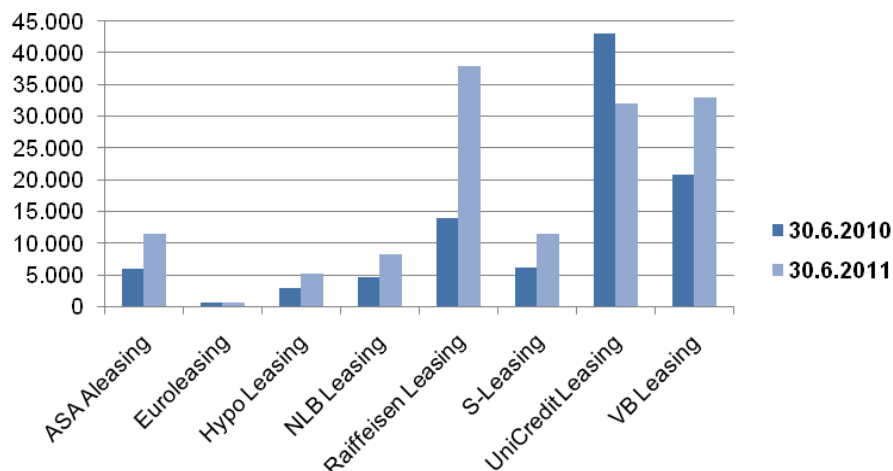
Kontinuiran trend rasta broja ugovora i iznosa financiranja predstavljaju povećanje potražnje za financiranjem putem leasinga kao i aktivnijim djelovanjem leasing društava na tržištu BiH.

U strukturi novozaključenih ugovora za prvih šest mjeseci 2011. godine, 92% se odnosi na financijski leasing.

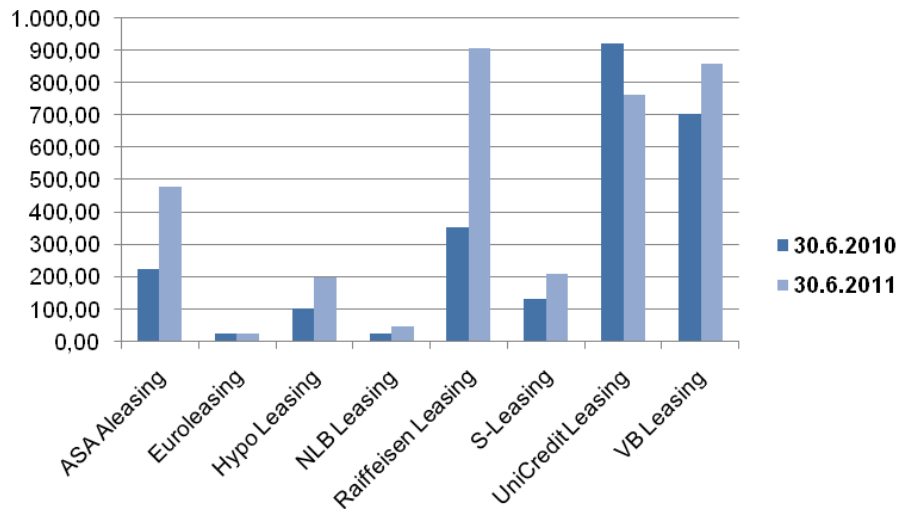
3.5. Tržišno učešće prema financijskom volumenu i broju ugovora

Pojedinačno promatrano, šest leasing društava je u prvoj polovici 2011. godine ostvarilo porast novih plasmana putem financijskog i operativnog leasinga u odnosu na isto razdoblje prethodne godine. Broj novosklopljenih ugovora u prvih šest mjeseci 2011. godine je iznosio 3.495 što je za 29% više u odnosu na isto razdoblje prethodne godine. Prosječna vrijednost ugovora u prvoj polovici 2011. godine je iznosila 40 tisuća KM i jednaka je prosječnoj vrijednosti ugovora u istom razdoblju prošle godine.

Grafikon 9. Tržišno učešće prema volumenu (u 000 KM)

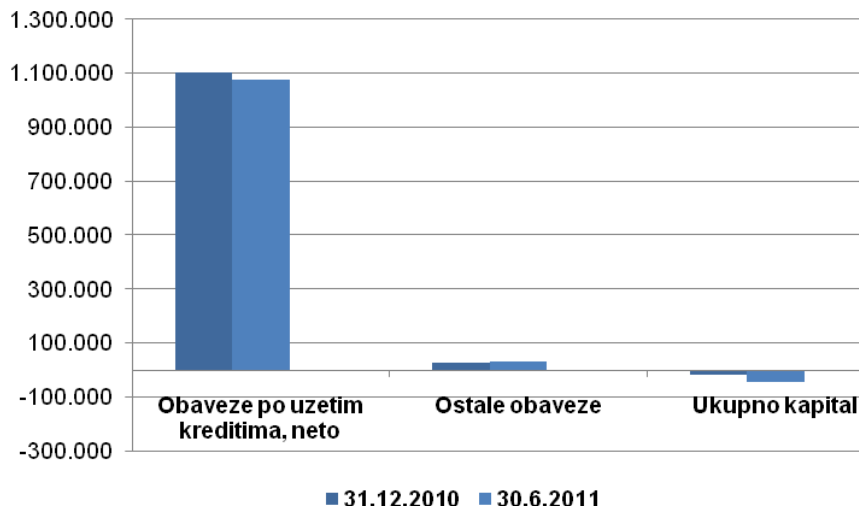
Grafikon 10. Tržišno učešće prema broju ugovora

3.6. Struktura pasive

Na dan 30.06.2011. nije došlo do značajnih izmjena u strukturi pasive. Obveze po uzetim kreditima i dalje predstavljaju dominantnu poziciju u strukturi ukupne pasive.

Grafikon 11. Struktura pasive – usporedni podaci (000 KM)

Ukupne obveze po kreditima smanjene su za 2,3% u odnosu na 31.12.2010. i na istoj su razini kao na 31.03.2011. Od ukupnog iznosa obveza po uzetim kreditima, 90% se odnosi na dugoročne obveze.

Struktura obveza po kreditima na dan 30.06.2011. je slična strukturi iz prethodnih izvještajnih razdoblja. U strukturi izvora financiranja i dalje dominiraju zaduženja od osnivača ili

povezanih osoba (78% od ukupnih obveza po kreditima), dok se 172.156 tisuća KM ili 17% odnosi na zaduženja od europskih i domaćih razvojnih banaka (EIB, EBRD, CEDB, DEG, Razvojna Banka FBiH itd.). Sredstva od ovih banaka su po prirodi namjenska i uglavnom se odnose na razvoj srednjih i malih poduzeća, a osigurana su bankarskim garancijama izdanim od strane matičnih banaka ili njihovih holding kompanija. Također, u strukturi izvora financiranja, 5% se odnosi na zaduženja komercijalnih stranih i domaćih banaka.

Ukupna ponderirana nominalna kamatna stopa koju leasing društva plaćaju na izvore sredstava u prvoj polovici 2011. godine je 3,59 % na godišnjoj razini (kamatna stopa izračunata na bazi prosječnog stanja uzetih kredita i kamatnog rashoda u posmatranom periodu).

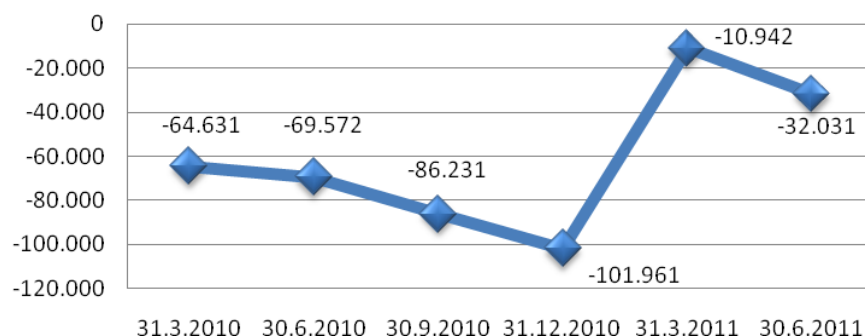
Ukupni kapital leasing društava je na dan 30.06.2011. godine bio negativan u iznosu od 43.480 tisuća KM. Posljedica negativnog ukupnog kapitala su izuzetno visoki gubici leasing društva kojem je krajem drugog kvartala 2011. godine oduzeta dozvola za obavljanje poslova leasinga.

4. FINANCIJSKI REZULTAT POSLOVANJA

Na razini sektora leasinga u razdoblju od 1.1.2011. do 30.6.2011., ostvaren je gubitak u iznosu od 32.031 tisuća KM, što predstavlja smanjenje gubitka u iznosu od 37.541 tisuća KM ili 54% u odnosu na 30.6.2010.

Pojedinačno promatrano, dobit nakon oporezivanja ostvarilo je šest leasing društava u iznosu od 3.465 tisuća KM, dok su gubitak iskazala dva leasing društva u iznosu od 35.496 tisuća KM, od čega se na društvo kojem je oduzeta dozvola za obavljanje poslova leasinga odnosi 98,54 %.

Grafikon 12. Pregled dobiti /gubitka sektora leasinga po razdobljima (000 KM)

Najznačajniju kategoriju prihoda leasing društava predstavlja kamatni prihod, koji su u prvoj polovini 2011. godine bili manji za 26% u odnosu na isti period prethodne godine. Pad kamatnog prihoda je posljedica značajnih otpisa dospjelih nenaplaćenih potraživanja.

Rashodi po osnovi kamata su manji za 12% u odnosu na 30.6.2010., što je posljedica znatno manjeg zaduženja leasing društava u odnosu na prvu polovicu prethodne godine.

Ukupan neto prihod od kamata u prvoj polovici 2011. godine je iznosio 16.267 tisuća KM, što predstavlja smanjenje od 38% u odnosu na isto razdoblje 2010. godine.

5. PONDERIRANE NOMINALNE I EFEKTIVNE KAMATNE STOPE

Efektivna kamatna stopa predstavlja stvarnu relativnu cijenu ugovora o leasingu, izražena na godišnjoj razini, iskazuje se sukladno Odluci o jedinstvenom načinu i metodi izračuna i iskazivanja efektivne kamatne stope za ugovore o financijskom leasingu.

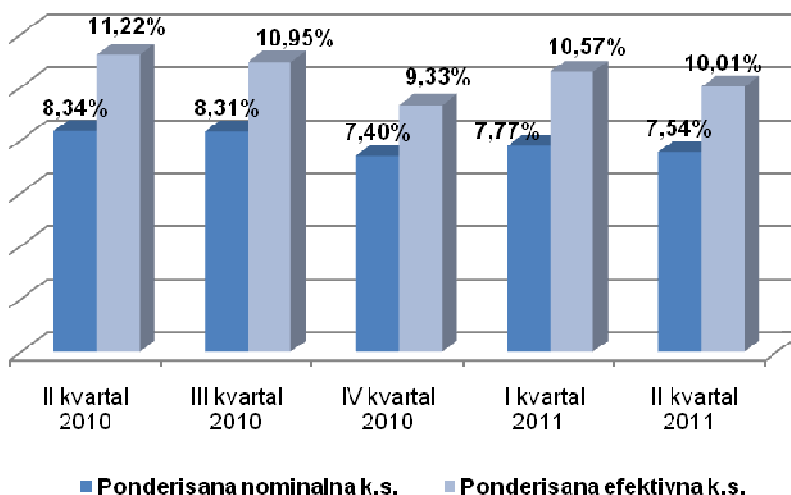
U drugom kvartalu 2011. godine ukupna prosječna nominalna kamatna stopa za ugovore o financijskom leasingu je 7,54%, a efektivna kamatna stopa je 10,01%.

Tablica 4. Prosječna nominalna i efektivna kamatna stopa za drugi kvartal 2011. godine (financijski leasing)

Rb	OPIS	Iznos financiranja u (000) KM	Ponderirana nominalna kamatna stopa	Ponderirana efektivna kamatna stopa
1.	Kratkoročni leasing ugovor prema predmetu leasinga:	2.219	7,51%	13,87%
a.	putnička vozila	1.194	8,57%	17,67%
b.	vozila za obavlja.djelatnosti (terenska i putnička)	444	7,67%	11,87%
c.	strojevi i oprema	581	5,23%	7,57%
2.	Dugoročni leasing ugovor prema predmetu leasinga:	73.792	7,55%	9,88%
a.	putnička vozila	23.715	7,90%	10,78%
b.	vozila za obavlja.djelatnosti (terenska i putnička)	25.288	6,97%	9,29%
c.	strojevi i oprema	20.643	7,86%	9,95%
d.	Nekretnine	4.142	7,47%	7,97%
e.	Ostalo	5	9,00%	14,37%
	UKUPNO	52.821	7,54%	10,01%

U usporedbi s prvim kvartalom 2011. godine evidentan je blagi pad nominalnih i efektivnih kamatnih stopa kod novozaključenih ugovora.

Grafikon 13. Pregled prosječnih ponderiranih nominalnih i efektivnih kamatni stopa za ugovore o financijskom leasingu

Značajna razlika između nominalne i efektivne kamatne stope je posljedica PDV-a na kamatu, koji je obavezan dio ugovora o financijskom leasingu (plaćanje unaprijed od strane korisnika leasinga), kreiranje ugovora financijskog leasinga s otkupnom vrijednošću, kao i dodatni troškovi leasing aranžmana koji su često sastavni dio mjesečne najamnine leasing ugovora (kasko osiguranje i sl.).

Za ugovore o financijskom leasingu koji su odobreni u izvještajnom mjesecu, leasing društva su obvezna na mjesečnoj razini izvješćivati Agenciju o ponderiranim nominalnim i efektivnim kamatnim stopama, a u skladu s propisanom metodologijom. Na taj način se ostvaruje transparentnost i usporedivost financiranja putem leasinga.

6. ZAKLJUČCI I PREPORUKE

Prema pokazateljima poslovanja leasing društava u Federaciji BiH u prvoj polovici 2011. godine, zaključuje se da sektor leasinga u Federaciji BiH pokazuje znake oporavka kako u segmentu novih plasmana tako i u unapređenju naplate potraživanja i smanjenju troškova rezerviranja za gubitke. Kod pojedinih leasing društava su još uvijek prisutne poteškoće poslovanja koje proizlaze iz naplate postojećih potraživanja koja su nastala u prethodnim razdobljima.

Stabilizacija trenda makroekonomskih pokazatelja u BiH i samim tim blago povećana potražnja za financiranjem putem leasinga, kao i reorganizacija poslovanja unutar leasing društava u smislu prilagođavanja poslovanja u uslovima krize i usklađivanje s regulatornim propisima, su faktori koji su utjecali na zaustavljanje negativnih trendova koji su dominirali unutar sektora.

Najveći negativan utjecaj na financijske pokazatelje leasing društava imaju zajmovi-krediti koji su plasirani od strane leasing društava do 3.1.2009. Analizom financijskih izvješća leasing društava dostavljenih Agenciji, došlo se do zaključka da leasing društva koja nisu plasirala zajmove imaju znatno manje poteškoća u poslovanju.

Portfelj finansijskog leasinga se može ocijeniti kao zadovoljavajući uzimajući u obzir objektivne tržišne okolnosti i stanje u BiH ekonomiji.

Agencija će se u narednom razdoblju fokusirati na sljedeće aspekte:

- nastaviti kontinuiran nadzor leasing društava posrednim i neposrednim kontrolama,
- dopunjavanje regulative za leasing sektor koja se odnosi na djelovanje i poslovanje leasing društava,
- praćenje aktivnosti leasing društava na sprečavanju pranja novca i financiranja terorizma i unaprjeđivati suradnju s drugim nadzornim i kontrolnim institucijama,
- uspostavljanje informacijskog sustava koji će na temelju izvješća leasing društava omogućiti što ranije upozoravanje i preventivno djelovanje u otklanjanju slabosti u poslovanju leasing društava,
- definiranje elektronskog načina dostavljanja podataka i kreiranje aplikativne podrške za aktivnosti u vezi s off-site nadzorom leasing društava,
- nastaviti stalnu edukaciju i stručno osposobljavanje kadrova.

U narednom razdoblju leasing društva se trebaju dodatno fokusirati na kontrolu dospjelih, a nenaplaćenih potraživanja, odnosno najveću pažnju trebaju posvetiti nekvalitetnim plasmanima i poduzimanju aktivnosti na unapređenju naplate dospjelih potraživanja.

Aktivnosti leasing društava trebaju biti usmjerene na:

- politike i procedure upravljanja kreditnim, operativnim i tržišnim rizicima,
- uspostavi sustava internih kontrola i funkciju interne revizije kao neovisne u izvršavanju svojih zadataka,
- unapređenje informatičke podrške u cilju adekvatnih računovodstvenih evidencija i kvalitetnijeg izvješćivanja,
- detaljnije informiranje klijenata o proizvodima koje leasing društva nude u cilju boljeg razumijevanja i ozbiljnijeg pristupa financiranju putem leasinga i
- redovito, ažurno i točno dostavljanje podataka Centralnom registru kredita kod Centralne banke.

7. PRILOZI

Prilog 1. Osnovni podaci o leasing društvima

Redni broj	Naziv leasing društva	Adresa i sjedište	Direktor	Telefon	Datum izdavanja FBA licence	Broj zaposl.	Web adresa
1.	ASA Aleasing d.o.o. Sarajevo	Bulevar Meše Selimovića 16, Sarajevo	Abaza Dženamir	+ 387 33 771 222	22.03.2010	21	www.asa-aleasing.ba
2.	Euroleasing d.d. Mostar	Vukovarska 1, Mostar	Renata Perić	+ 387 36 394 500	03.02.2010	5	www.euroleasing.ba
3.	Raiffeisen Leasing d.o.o. Sarajevo	Zmaja od Bosne 11, Sarajevo	Belma Sekavić - Bandić	+ 387 33 254 354	19.01.2010	67	www.rlbh.ba
4.	NLB Leasing d.o.o. Sarajevo	Zmaja od Bosne 14c, Sarajevo	Amela Kalisi	+ 387 33 716 135	19.03.2010	12	www.nbleasing.ba
5.	S-Leasing d.o.o. Sarajevo	Zmaja od Bosne 7 Sarajevo	Katarina Sabol	+ 387 33 565 850	11.02.2010	8	www.s-leasing.ba
6.	UniCredit Leasing d.o.o. Sarajevo	Džemala Bijedića 2, Sarajevo	Denis Silajdžić	+ 387 33 721 750	16.03.2010	24	www.unicreditleasing.ba
7.	VB Leasing d.o.o. Sarajevo	Fra Anđela Zvizdovića 1, Sarajevo	Slobodan Vujić	+ 387 33 276 280	12.01.2010	35	www.vbleasing.ba
					UKUPNO	172 *	

* *Napomena:* podatak o ukupnom broju zaposlenih ne uključuje leasing društvo kojem je oduzeta dozvola za obavljanje poslova leasinga

Prilog 2. Pregled vlasničke strukture leasing društava

LEASING DRUŠTVO	IME-NAZIV VLASNIKA	% učešća
ASA ALEASING d.o.o. Sarajevo	ASA FINANCE d.d. Sarajevo	51,00%
	ALEASING d.o.o. Celje	49,00%
EUROLEASING d.d. Mostar	EUROLEASING d.o.o. Zagreb	27,24%
	EUROHERC osiguranje d.d. Sarajevo	17,66%
	EUROHERC osiguranje d.d. Zagreb	13,52%
	BSO d.d. Sarajevo	8,40%
	AGRAM životno osiguranje d.d. Zagreb	6,79%
	JADRANSKO osiguranje d.d. Zagreb	6,79%
	EUROAGRAM TIS d.o.o. Zagreb	6,50%
	EURO DAUS d.d. Split	6,50%
	EURODOM d.o.o. Osijek	6,50%
RAIFFEISEN LEASING d.o.o. Sarajevo	RAIFFEISEN LEASING INTERNATIONAL GmbH, Vienna	51,00%
	RAIFFEISEN BANK d.d. Sarajevo, BiH	49,00%
NLB LEASING d.o.o. Sarajevo	NLB d.d. Ljubljana	100,00%
S-LEASING d.o.o. Sarajevo	STEIERMAERKISCHE BANK UND SPARKASSEN AG, Graz	90,00%
	SPARKASSE BANK d.d. Sarajevo	10,00%
UNICREDIT LEASING d.o.o. Sarajevo	UNICREDIT LEASING S.p.A., Milan	100,00%
VB LEASING d.o.o. Sarajevo	VB LEASING INTERNATIONAL GmbH, Vienna	51,00%
	VOLKSBANK d.d. Sarajevo	49,00%

Prilog 3. Pregled rezervi za zajmove leasing društava sa 30.6.2011. (u 000 KM)

Redni broj	Dani kašnjenja	Stopa rezerviranja	Iznos potraživanja	Ukupna rezerviranja
1	0-60	0,05%	189.149	96
2	60-90	5%	13.163	658
3	90-180	10%	71.970	7.197
4	180-270	30%	27.338	8.201
5	270-360	50%	5.092	2.546
6	preko 360	100%	250	250
UKUPNO			306.961	18.948

Prilog 4. Pregled rezervi za FL leasing društava sa 30.06.2011. godine (u 000 KM)

Redni broj	Dana kašnjenja	Min.stopa rezerviranja za finansijski leasing (pokretne stvari)	Min.stopa rezerviranja za finansijski leasing (nepokretne stvari)	Osnovica za izračun rezerviranja za pokretne stvari	Osnovica za izračun rezerviranja za nepokretne stvari	Rezerviranja za pokretne stvari	Rezerviranja za nepokretne stvari	Ukupna rezerviranja
1	0-60	0,50%	0,50%	61.194	7.910	514	40	554
2	60-90	10%	10%	5.349	152	585	15	600
3	90-180	50%	50%	8.557	450	4.553	225	4.778
4	preko 180	100%	75%	16.009	163	16.009	123	16.132
5	preko 360	100%	100%	31	386	31	386	417
UKUPNO				91.140	9.061	21.695	789	22.481

Prilog 5. Konsolidirana bilanca stanja (000 KM)

Red. Broj	OPIS	31.12.2010		30.6.2011		% rasta
		Iznos	%	Iznos	%	30.06.2011/ 31.12.2010
	AKTIVA					
1.	Novac i novčani ekvivalenti	22.080	1,99%	15.481	1,46%	-29,89%
2.	Plasmani bankama	20	0,01%	0	0,00%	-100,00%
3.	Potraživanja po finansijskom leasingu, neto (3a-3b-3c-3d)	541.367	48,84%	546.407	51,47%	0,93%
3a)	potraživanja po finansijskom leasingu, bruto	658.443	59,41%	670.263	63,13%	1,80%
3b)	rezerve za gubitke	19.510	1,76%	22.481	2,12%	15,23%
3c)	odgođeni prihodi po osnovi kamata	97.306	8,78%	101.083	9,52%	3,88%
3d)	odgođeni prihodi po osnovi naknada	260	0,02%	292	0,03%	12,31%
4.	Potraživanja od supsidijarnih osoba	180	0,02%	43	0,00%	-76,11%
5.	Materijalna i nematerijalna imovina, neto (5a+5b-5c-5d)	112.670	10,17%	116.234	10,95%	3,16%
5a)	materijalna i nematerijalna imovina-vlastita sredstva	46.165	4,17%	53.544	5,04%	15,98%
5b)	materijalna i nematerijalna imovina -operativnog leasinga	97.524	8,80%	95.066	8,95%	-2,52%
5c)	ispravka vrijednosti -vlastita sredstva	10.146	0,92%	11.027	1,04%	8,68%
5d)	ispravka vrijednosti-operativni leasing	20.873	1,88%	21.349	2,01%	2,28%
6.	Dugoročne investicije	43.928	3,96%	28.362	2,67%	-35,44%
7.	Ostala aktiva (7a+7b)	388.145	35,02%	355.150	33,45%	-8,50%
7a)	Zajmovi, neto (7a1-7a2)	348.132	31,41%	288.013	27,13%	-17,27%
7a1)	zajmovi (dospjela potraž.+nedospjela glavnica)	368.178	33,22%	306.961	28,91%	-16,63%
7a2)	rezerve za zajmove	20.046	1,81%	18.948	1,78%	-5,48%
7b)	ostala aktiva	40.013	3,61%	67.137	6,32%	67,79%
	UKUPNA AKTIVA (1+2+3+4+5+6+7)	1.108.390	100,00%	1.061.677	100,00%	-4,21%
	PASIVA					
9.	Obveze po uzetim kreditima, neto	1.102.321	99,45%	1.076.550	101,40%	-2,34%
9a)	obveze po kratkoročnim kreditima	48.950	4,42%	113.947	10,73%	132,78%
9b)	obveze po dugoročnim kreditima	1.054.236	95,11%	963.573	90,76%	-8,60%
9c)	unaprijed plaćeni troškovi i naknada	865	0,08%	970	0,09%	12,14%
10.	Ostale obveze	25.372	2,29%	28.607	2,69%	12,75%
	UKUPNO OBVEZE	1.127.693	101,74%*	1.105.157	104,1%*	-2,00%
11.	Temeljni kapital	72.555	6,55%	56.034	5,28%	-22,77%
12.	Rezerve	3.424	0,31%	5.528	0,52%	61,45%
13.	Akumulirana dobit/gubitak	-95.282	-8,60%	-105.042	-9,89%	10,24%
	UKUPNO KAPITAL	-19.303	-1,74%	-43.480	-4,10%	125,25%
	UKUPNO PASIVA	1.108.390	100,00%	1.061.677	100,00%	-4,21%

*Napomena: iskazane ukupne obveze su veće od ukupne pasive uslijed negativne vrijednosti ukupnog kapitala.

Prilog 6. Konsolidirani račun dobiti i gubitka (u 000 KM)

Red broj	OPIS	30.6.2010		30.6.2011		% rasta 30.6.2011/ 30.6.2010
		Iznos (000 KM)	% u ukupnim prihodima	Iznos (000 KM)	% u ukupnim prihodim a	
	FINANCIJSKI PRIHODI I RASHODI					
1.	Prihodi od kamata	48.864	76%	35.999	61%	-26%
2.	Rashodi po kamatama	22.530	35%	19.732	33%	-12%
3.	Neto prihodi od kamata	26.334	41%	16.267	28%	-38%
	OPERATIVNI PRIHODI I RASHODI					
4.	Operativni prihodi	15.331	24%	23.071	39%	50%
5.	Operativni rashodi	23.428	36%	29.495	50%	26%
5a)	troškovi plaća i doprinosa	5.394	8%	5.562	9%	3%
5b)	troškovi poslovnog prostora	7.642	12%	8.430	14%	10%
5c)	ostali operativni troškovi	10.392	16%	15.503	26%	49%
6.	Troškovi rezervi za gubitke (6a+6b)	87.714	137%	41.762	71%	-52%
6a)	Troškovi rezervi za gubitke financijski leasing	24.135	38%	11.064	19%	-54%
6b)	Troškovi rezervi za gubitke zajam	63.579	99%	30.698	52%	-52%
7.	Dobit prije poreza	-69.477	-108%	-31.919	-54%	-54%
8.	Porez na dobit	95	0%	112	0%	18%
9.	Neto dobit	-69.572	-108%	-32.031	-54%	-54%

Prilog 7. Rangiranje bilančne sume

31.12.2010					30.6.2011					Indeks bilančne sume
Rang	Leasing društvo	Bilančna suma (000 KM)	Učešće 2010.	Kumul. učešće	Rang	Leasing društvo	Bilančna suma (000 KM)	Učešće 2011.	Kumul. učešće	
1.	Hypo Alpe-Adria-Leasing d.o.o.	366.900	33,10%	33,10%	1.	Hypo Alpe-Adria-Leasing d.o.o.	305.001	28,74%	28,74%	83
2.	Raiffeisen Leasing d.o.o.	229.030	20,66%	53,77%	2.	Raiffeisen Leasing d.o.o.	232.739	21,93%	50,67%	102
3.	UniCredit Leasing doo	178.336	16,09%	69,86%	3.	UniCredit Leasing doo	180.829	17,03%	67,70%	101
4.	VB Leasing d.o.o.	105.273	9,50%	79,35%	4.	VB Leasing d.o.o.	107.583	10,13%	77,84%	102
5.	NLB Leasing d.o.o. Sarajevo	81.003	7,31%	86,66%	5.	NLB Leasing d.o.o. Sarajevo	87.510	8,24%	86,08%	108
6.	Asa Aleasing d.o.o.	72.319	6,52%	93,19%	6.	Asa Aleasing d.o.o.	72.772	6,85%	92,92%	101
7.	S-Leasing d.o.o. Sarajevo	46.006	4,15%	97,34%	7.	S-Leasing d.o.o. Sarajevo	46.950	4,42%	97,34%	102
8.	Euroleasing d.d. Mostar	29.523	2,67%	100,00%	8.	Euroleasing d.d. Mostar	28.292	2,66%	100,00%	96
UKUPNO		1.108.390	100%		UKUPNO		1.061.677	100,00%		96